

mologia popular es pot admetre doncs la derivació de MARE que va proposar Tallgren (*Glanures* 1, 168) i acceptar el REW (5349). —³ I *arremarà* «délayer de nouveau», Dupleich, *Patois de St. Gaudens*.

Amarar = fer amaratge, V. *mar*

AMARELL, rossell., nom d'una mesura d'àrids, és el mateix que el llengd. central *amarel* 'petita quantitat de gra i coses semblants', però tots dos són d'origen desconegut. □ 1.ª doc.: 1907, Casaponce.

Josep S. Pons l'usa com a nom d'una mesura d'olives: «la colla desplega a terra un borràs: / oliva granada, a terra cauràs! / --- / se'n torna la colla, és ple l'amarell; / el cant que ressona enyora el temps vell» (15) (*Olives i violes*, v. 37). Grandó, *Misc. Fabra*, 181: «mesura de capacitat per a gra», amb cita de Mn. Casaponce, segurament dels *Contes Vallespirencs*:¹ «els cirurgians d'abans, per paga s'accontentaven d'un amarell de segles»; i Pau Berga ho digué de les patates «l'ensaca com un amarell de trufes» (cita d'AlcM). És possible que sigui el mot que ja figura en el *Torcimany* d'Aversó (c. 1390), i fins ho faria creure el fet d'haver posat *amarelh* com a últim d'una llista de 39 rims en *-elh* (amb *e* oberta occitana, o sigui *é* cat. *È*) i darrere *canistelh*, que va precedit de *tamborelh* i de *Martorelh*.²

Ningú no ha dit res de l'origen ni de la història d'aquest mot rossellonès, i ni tan sols sé quina és la capacitat d'aquesta mesura, ni hi ha en català, ni en occità antic, ni en l'occità modern comú, un mot semblant (no en *TdF*; tampoc no es veu res d'això en l'índex del REW ni en els glossaris de Palay, Doujat-Visner, Béronie, Calvino, Pansier, Brunel). Però és clar que es tracta del mateix mot que el roerg. *amarèl* m. «petite quantité de grain, de farine, ou de légumes au fond d'un sac: un omorèl de farinò» (que Vayssier registra en la fonètica local com a *omorèl* o diminutiu *omorèloù*), i en el Tarn *amarel* m. «petite quantité de grains, de légumes»; el Wartburg dóna encara *amarèl* «petit tas de grain, de haricots» en el Segalà (al Sud de Rodés).

Això va barrejat en el FEW VI (1960 i ss.), 371a, en un dels articles més confusos i heterogenis de l'obra.³ No és aquest el lloc ni em puc entretenir a desembullar aquesta absurda madeixa, posada sota l'encapçalament de l'incert pre-romà *MARRA 'pedra' (al qual d'altres atribueixen el sentit de 'clapissa, tarter, barranc muntanyenc'); de tota manera l'assignació del nostre *amarell* a aquest maremàgnum i la idea de relacionar això amb aquest vague complex pre-romà és del FEW (res d'això en el REW, etc.). I això porta encara, em sembla, una altra confusió de detall, la d'identificar-ho amb un altre mot: Roergue *amarrel* «bouquet d'arbres, fourré, touffe de plantes» (que Vayssier en manté ben separat, amb *-rr-* i en un altre article, encapçalat *ama-* i no pas *omo-*, car això deu venir d'una altra part del departament on la *a* pretònica no es pronuncia *o*), que és el que en el Tarn

significa «paquet de linges» i com a verb en *-clà* significa «mettre (le linge) en tas». És evident que això és una altra cosa, en primer lloc pel significat, després perquè té *-rr-* i no pas *-r-*: o sigui que aquest altre mot sí que ve de *amararr* 'lligar'; així mateix, la majoria dels mots diversos apilotsats en aquest article del FEW tenen *r* llarga (RR): sigui quin vulgui l'origen d'aquest vague conjunt de mots, el nostre *amarel* no hi té res a veure, com ens ho mostren tant la *a-* com la *-r-* senzilla i no doble, i el significat enterament inconnex.

Rebutjat això, m'abstindré de donar cap etimologia, perquè no veig cap lligam convincent amb res conegut. El rastre més seriós seria cercar per la banda de MENSURA i MENSURARE (cat. *mesuró* nom d'una mesura de sòlids, oc. ant. *amezurar* «régler»), G. de Born. (fr. ant. *amesure*, oc. ant. *amesuransa* «estimation, modération», barn. *mesurette*, arieg., roerg. *mesuret* «mesure le grain, 5 litres», Lesparre *mesureau*, Gironda *mesereau* altres mesures, FEW VI, 719b, 28-33, 727a), però si ja en català la hipotètica caiguda d'una *-s-* fóra poc versemblant, la presència del mot en llenguadocià i el significat que hi ha de 'resta, escaig de gra' (no cap mesura) obliga a descartar-ho del tot.² Tampoc es veu res per la banda de AMARUS 'amarg' (cf. prov. *amarèu* 'fruit amarg de la prunera de Sta. Llúcia'), ni de EX-MERARE (oc. *esmerar* «épurer, affiner») ni del cast. *amarillo* 'groc' i els seus antecedents (DCEC I, 182-5). ¿Vindria potser d'un nom propi, cosa no sense exemple en els noms de mesura?

L'àrea i el significat podrien fer pensar en un mot pre-romà: la terminació *-EL* suggeriria el lígur (cf. Holder, 1415; Cor., E.T.C. I, 90-91) o sorotàptic, la inicial *am-* fa pensar en el prefix *AMB-* tan descabdellat en cèltic i indoeuropeu (veg. ací *EMBOSTA*, *AMBLET*, *AMBAIXADA* — *ameixats*) i l'arrel intermèdia recorda l'indoeur. *ME-* 'mesurar',⁴ però és clar que aquest *AMBI-MER-EL- 'mesura' o 'sac de mesurar' no fóra més que una construcció una mica arbitrària, per més que s'inspirés en el paleosl. i esl. comú *mèra* 'mesura' i els seus congèneres.

¹ Però s'excedeix Grandó en dir que és un mot del Vallespir: Pons i Berga no cren pas vallespirencs.—

² Però no sols no hi ha definició sinó que el fet d'ajuntar-lo amb aquests mots, com si l'hi haguessin suggerit, encara que pot valer com a indicatiu positiu, és un flac indicatiu, tenint en compte que acaba de posar *Martorelh*, com sigui que *Amarell* era també nom propi (cognom rossellonès del S. XIV, AlcM; aquest deu tenir un origen diferent: sigui el germ. *ADEMAR* sigui l'adjectiu *AMARUS*). —³ Va firmat per Hans E. Keller, si bé en aquest confús amuntegament també degueren tenir part el mateix Wartburg, alguna part ja M-Lübke (cf. REW, 5369), i segurament J. Hubschmid, Battisti (cf. el seu *Diz. Etim. It.*, p. 35, etc.) i d'altres també hi hauran contribuït. Aquí hi va tot: fr. *marron* 'castanya', gascó *marrigue* 'landa, talús, tanca', fr. dial. i llgd. *marelle* «cailloutage, pierrettes, jeu de pions», etc., fr. mj. i dial. *merelle* «gage, gain» i, per acabar-ho